implorasset. ⁊ demū ad altare sācti
petri rediſſz. vbi paululū conquieſ
cens. extra ſe rapit. et ecce vidit re
gez regū in ſublimi ſolio cōſiſtentē
et oēs angelos in ei⁹ circuitu ꝯmo
rātes Tūc ḡgo virginū in dyade
mate ꝓfulgenti aduenit quā innu
merabilis multitudo ḡginū et ꝯti
nentiū ſequebat Huic rex ꝓtinus
aſſurrexit. et poſito ſolio iuxta ſe ſe
dere fecit. Poſt hoc aduenit q̄dā
veſtit⁹ de pilis camelorū quē ſeque
bat multitudo venerabiliū ſeniorū
Deinde aduenit ali⁹ pōtificali ha
bitu decorat⁹ quē aliquoꝝ cohors
in habitu ꝯſimili ſequebat Poſtea
vero ꝓceſſit innumerabilis milicie
multitudo Poſt quos aduenit tur
ba diuerſaꝝ gentiū infinita Omēs
ergo ante regis ſoliū aduenerunt
et ipm flexis genib⁹ adorauerunt.
Is aūt qui in pōtificali habitu ēat
matutīas ceteris ꝓſequētib⁹ incho
at Angel⁹ aūt qui ꝓdictū cuſtodez
ducebat. ei viſionē expoſuit aſſerēs
ḡginez in ꝓma acie matrē dei eſſe.
veſtitū de pilis cameloꝝ Iohānez
baptiſtaz cū ꝑriarchis et ꝓphetis.
Pontificali ornatū habitu Petrū
cū ceteris apoſtolis. Milites marti
res Turbā reliquā ꝯfeſſores Qui
ideo omēs ante regē venerūt vt ꝓ
honore ſibi hac die a mortalib⁹ ex
hibito grās agerēt. et ꝓ vniuerſo
orbe orarent Deinde ad locū aliū
ipm duxit ⁊ vtriuſqz ſexus homies
alios in ſtratis aureis. alios in mē
ſis gaudentes diuerſis delicijs. ali
os nudos et inopes auxiliū mendi
cātes oſtendit Dixit aūt hūc pur
gatorij locū eſſe Abūdantes vero
animas illas eſſe quib⁹ ab amicis
ꝓ multa ſuffragia copioſe ſubuenie
bat Egentes vero eſſe quoꝝ cura
nullaten⁹ habebat. Iuſſit ergo vt
omnia ſūmo pōtifici intimaret. vt
poſt feſtū oīm ſanctoꝝ diē ſtatuēt
animaꝝ. vt ſaltem generalia ſuffra
gia ꝓ illis illa die fierent que ſpeci
alia habere nequirent.

Cōmemoratio defūctoꝝ

Commemoratio oīm fideli
um defunctoꝝ hac die fieri
inſtituta ē vt generalib⁹ be
neficijs adiuuent qui ſpālia habe
re nō ꝓualent ſicut in ꝓdicta reuela
tione monſtratū eſt De duob⁹ aūt
hic ſpecialiter videri pōt. Prio de
ipis purgādis. ſcdo de eoꝝ ſuffra
gijs. Circa ꝓmū videnda ſūt tria.
Primo q̄ ſūt illi q̄ purgant. ſecūdo
ꝑ q̄s purgant. tertio vbi Illoꝝ āt
qui purgant tria ſūt genera Primi
q̄ ſatiſfactiōe ſibi iniūcta nondū cō
pleta decedūt Verūtn̄ ſi tantā ha
berēt cordis ꝯtritionē q̄ ſufficeret
ap peccatū delendū liberi ad vitā
trāſirent etiāſi ſatiſfactiōez minime
ꝯpleſſent qꝛ ꝯtricio eſt maxima ꝓ
pccō ſatiſfactio ⁊ maxia peccati de
lecio Iherl. Apud deū nō tā valet
mēſura tpis q̄z doloris. nec abſtinē
cia tm̄ ciboꝝ. q̄ntū mortificatio vi
cioꝝ. Sz q̄ nūc a deo nō ꝯterunt.
et añ ꝯpletionē pnie moriunt. igne
purgatorij grauiſſime puniunt niſi
forte eoꝝ ſatiſfactio ab aliquib⁹ ca
ris ſuis perficienda aſſumat Ad h
autē ꝙ predicta ꝯmutatio valeat

l l 3

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

quatuor requirunt᷑ Primū eſt ex p
te ꝯmutantis.ſ.ei⁹ autoritas. qꝛ ſa/
cerdotis autoritate fieri dꝫ Scdm
eſt ex pte illius ꝓ quo fit ꝯmutatō
ſcꝫ ei⁹ nccitas qꝛ in tali ſtatu dꝫ eſſe
ꝙ p ſe ſatiſfacere nō valet ſed adiu
uari indiget Tertiū ex pte illius in
quē fit cōmutatio.ſ.caritatis. qꝛ ne
ceſſe eſt ipꝫ eſſe in caritate qui facit
ipaꝫ ſatiſfactionē eſſe meritoriaꝫ et
ſatiſfactoriā Quartū ē ex pte pene
ſcꝫ debita ꝓportionabilitas vt ſcꝫ
minor pena ꝯmutet᷑ in maiorem qꝛ
plus ſatiſfacit dō pena ꝓpria q̃ʒ ali
ena Eſt aūt triplex pena.ſ. ꝓpria et
volūtaria et hec maxime ſatiſfacit.
Scda eſt ꝓpria ſed nō volūtaria q̃
eſt in purgatorio Tertia eſt volun
taria ſed nō ꝓpria ſicut eſt in predi/
cta ꝯmutatiōe ⁊ hec min⁹ ſatiſfacit
q̃ʒ pma ex eo ꝙ nō eſt ꝓpria et ma/
gis q̃ʒ ſcda ex eo ꝙ eſt voluntaria
Verūtamē ſi iſte ꝓ quo ſatiſfactio
eſt aſſūpta decedit. nihilomin⁹ tñ in
purgatorio cruciat᷑ Sꝫ tñ p penaꝫ
quā ipſe ſuſtinet et quā alij ꝓ eo ſol
uūt citi⁹ liberat᷑ Nā dñs et penaꝫ
ſuā et penā illoꝝ in ſortem ꝯputat.
Unde ſi debuit in purgatorio ſuſti
nere penā duorum menſiū. talis ſic
poterit iuuari ꝙ liberabit᷑ infra mē
ſem Nunq̃ʒ tñ inde eripit᷑ q̃uſqꝫ de
bitū ſit ſolutū Quo ſoluto illud qđ
ſoluit᷑ deinceps eſt ipi⁹ qui facit et i
ei⁹ ſinū ꝯuertit᷑ Et ſi ipſe nō indiget
ꝯuertit᷑ in ſinū eccleſie vel valet ali/
is qui in purgatorio ſūt Secūdi q̃
in purgatoriū deſcendūt ſūt q̃ ſatiſ
factionē ſibi iniunctā ꝯpleuerūt ſed
tñ pena illa ex ignorantia vel negli
gentia ſacerdotis ſufficiēs nō fuit.
Hij eni niſi magnitudo ꝯtritionis
ſuppleat totū in purgatorio cōple/
būt qđ min⁹ in hac vita fecerūt. De
us eni qui modū et menſurā pecca
torū et penaꝝ nouit addit penam
ſufficientē ne aliquod peccatum im
punitū remaneat. Unde penitētia
iniuncta aut eſt maior aut equalis
aut minor Si maior tunc illud qđ
plus fecerit cedit ei ad augmentuꝫ
glorie. Si equalis tūc ſufficit ad di
miſſionē totius culpe Si minor tūc
illud quod reſtat ſupplet᷑ ex virtute
diuine iuſticie De his vero qui in fi
ne penitēt audi quid aug⁹. ſentiat.
Baptiſat⁹ ad horā. ſecur⁹ hinc exit
Fidelis bene viuēs ſecur⁹ hinc exit
Agens pniaꝫ ad vltimū et reconci
liat⁹ ſi ſecur⁹ hinc exit. ego non ſum
ſecur⁹ Ergo tene certū ⁊ dimitte in
certū Hoc aūt ideo dicit aug⁹. q̃a
tales ꝯſueuerūt poti⁹ penitē ex ne/
ceſſitate q̃ʒ ex volūtate. poti⁹ timo
re pene q̃ʒ amore glorie Tertij qui
in purgatoriū deſcēdūt ſūt q̃ lignū
fenū et ſtipulā ſecū ferūt. qui.ſ. circa
ſuas diuicias intēdēdo infra deuꝫ
carnali tenent᷑ affectu Affectiōs eni
carnales qb⁹ dediti ſūt domib⁹ ꝯiu
gib⁹ poſſeſſionib⁹ ita tñ vt nil deo
pponāt illis trib⁹ ſignificant᷑ q̃ ꝑm
ſuos amādi modos vel diuti⁹ vt li
gnū vel min⁹ vt fenū vel minimuꝫ
vt ſtipula cremabunt᷑ Qui ignis vt
dic᷑ aug⁹. et ſi etn⁹ nō ſit miro tñ mō
ē grauis Excellit eni oēm penā q̃m
vnq̃ʒ paſſus eſt aliquis in hac vita
Nunq̃m in carne inuenta eſt tanta
pena. licet mirabilia martires paſ/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſi ſint tormenta Circa ſcd̄m p q̄s.ſ.
purgant̄. ſciendū ꝙ purgatio illa
et punicio fit p malos angelos nō
p bonos. Boni eī angeli nō vexāt
bonos ſed boni malos et mali bo/
nos et mali malos Pie tn̄ creden/
duz eſt ꝙ boni angeli fratres et cō
ciues ſuos frequēter viſitant ⁊ con
ſolant̄ et vt paciēter ſufferāt exhoꝛ
tant̄ Habent etiā aliud ꝯſolatiōis
remediū ex eo ſcʒ ꝙ certi gloꝛiā fu
turā expectāt. Habent enī certitu/
dinem de gloꝛia.minoꝛem q̄dez q̄ʒ
illi qui ſunt in patria ſed maioꝛē q̄ʒ
illi qui ſunt in via Certitudo eī illo
rum qui ſunt in patria ē ſine expec
tatione et timoꝛe qꝛ nec illā futurā
expectāt cum eaʒ pn̄tem habeant.
Certitudo aūt illoꝝ qui ſūt in via
ecōtrario eſt. Sed certitudo illoꝛū
qui ſunt in purgatoꝛio medio mo/
do eſt Eſt eī cū expectatiōe qꝛ ip̄az
futurā expectāt.ſed eſt ſine timoꝛe.
qꝛ cū habeant liberꝝ arbitriū cōfir
matū decetero ſe peccare nō poſſe
ꝯgnoſcunt Foꝛte tn̄ verius eſt ꝙ.
illa punitio nō fit p malos āgelos
ſed diuina iuſticia iubente et ſtatu
eius ſuccedēte Circa tertiū vbi ſcʒ
purgant̄ ſciendū ꝙ purgant̄ in loꝛ
co quodā iuxta inferno poſito.qui
purgatoꝛiū dicit̄ ſm poſitionē plu
riū ſapientū. licʒ aliꝗs videat̄ ꝙ ſint
in aere vel toꝛrida zona ſed tn̄ per
diuinā diſpenſationeʒ diuerſa loca
diuerſis animab’ deputant̄ Et hoc
multiplici de cauſa.ſcʒ aut ꝓpter eo
rū leuem punitionē.aut ꝓpter alicu
ius ſancti oꝛōneʒ Primo ꝓpter eo
rū leueʒ punitionē ſicut aliquibus
ſm gregꝰ reuelatuʒ eſt quaſdā ani
mas in vmbꝛa punitas eſſe Scd̄o
ꝓpter eoꝝ celerioꝛē liberationeʒ vt
ſcʒ poſſint aliꝗs ſuā indigentiaʒ re/
uelare et ab eis ſuffragia petē ⁊ ſic
de pena exire Sicut legit̄ ꝙ quidā
piſcatoꝛes ſācti theobaldi in autū/
no fruſtū magm̄ glaciei ꝓ piſce prē
diderūt. de quo magis q̄ʒ de piſce
gauiſi.qꝛ ep̄us doloꝛe peduʒ labo
rabat.ip̄aʒ glaciē ſuis pedib’ ſup/
poſuerūt et magnuʒ eī refrigerium
preſtabat Quadam vice de glacie
hoīs voceʒ audiuit.qui ab ip̄o ad
iurat’ q̄s eſſet dixit. Sū q̄dam ani
ma que in hoc gelicidio pꝛo pec/
catis meis affligoꝛ vt liberari poſ/
ſcʒ ſi.xxx.miſſas ſine interuallo.xxx
dieb’ ꝯtinue diceres Qui cū miſſa
rū medietatē dixiſſʒ.et ſe iaʒ ad ali
am pꝛepaſſet.dyabolica ſuggeſtio
ne ꝯtigit ꝙ fere oēs hoīes ciuita
tis illius inter ſe bella mouerēt . vn̄
vocatus epiſcopus ad ſedandum
diſcoꝛdiā ſacras deponens veſtes
miſſaʒ illa die intermiſit Iteʒ reinci
piens et iaʒ duas partes cōplens
exercit’ magn’ vt videbat̄ ciuitatē
obſedit et ꝯpulſus miſſe officiuʒ in
termiſit Deinde reincipiens.et cuʒ
omnes excepta vltima dixiſſet ⁊ vl
timaʒ inchoare vellet.tota villa et
dom’ ep̄i accenſa eſt Cui cū ſui di/
cerent vt miſſaʒ intmitteret.ille ait
Etſi tota villa cremari deberʒ miſ/
ſaʒ nō dimitterem. Qua celebꝛata
glacies ꝓtin’ reſoluta eſt et ignis
quem ſe vidiſſe credebāt tanq̄ʒ fan
taſma receſſit et nullū damnū intu
lit. ¶ Tertio diuerſa loca diuerſis

animab⁹ deputant̄ ꝓpter nr̄am in/
ſtructionē vt.ſ.magnaȝ penaȝ poſt
hanc vitā infligi peccantib⁹ ɔgnoſ
cam⁹ ſicut pariſius ɔtigiſſe legitur.
Magiſter eni ſilo quendā ſuū ſcola
rem ſociū egrotantē obnixe roga/
uit vt poſt mortē ad ſe rediret et ſta
tū ſuū ſibi renūciaret Poſt aliquot
igit̄ dies ſibi apparuit cū cappa de
pgameno tota ſophiſmatib⁹ deſcri
pta et int⁹ flāma ignis tota tecta.
Qui req̄ſit⁹ a mg̃ro q̄lnaȝ eſſet ait
Ille vtiqȝ ſū qui ad te redire ꝓmiſi
qui de ſtatu ſuo requiſitus ait Hec
cappa plus ſup̄ me pōderat et pre/
mit q̄ȝ ſi vnā turrim ſup̄ me haberē
Et eſt mihi data vt eā portē ꝓ glo
ria q̄m habui in ſophiſmatib⁹ Por
ro flāma ignis qua coopta eſt pel
les ſūt delicate et varie q̄s ferebaȝ
que flāma me cruciat et exurit Sȝ
cū mgr̄ illā penā facilem iudicaret.
dixit eidē defunct⁹ vt manū extēde
ret et ſic facilitateȝ ſue pene ſentire
poſſet Cū qȝ manū extendiſſet ille
vnā guttā ſui ſudoris dimiſit Qui
predicti mgr̄i manū ſagitta citi⁹ p/
forauit ita ꝙ cruciatū miſerabilem
ſenſit et ait Talis ſū tot⁹ Ille ergo
mgr̄ ex ipi⁹ pene acerbitate pterri
tus ſeculū deliberauit deſerere ⁊ re
ligionē intrare Unde mane ſcola/
larib⁹ ɔgregatis hos verſus ɔpo
ſuit Linquo coax ranis cras coruis
vanaqȝ vanis Ad logicā pgo que
mortis nō timet ergo.et ſic ſeculuȝ
deſerēs ad religionē ɔfugit Quar
to ꝓpter culpe in loco ppetrationē
Sicut aliq̄n ſm aug⁹.anime puniū
tur in locis in quib⁹ deliquerūt ſic
ptȝ p illud exemplum quod recitat
Gregl.in.iiij.dyalogoꝝ Quidam
namqȝ preſbiter dū balneū frequē/
taret.quendā virum incognitū ad
ſuū obſequiū preparatū inueniebat
qui ſibi ſemp̄ ſedule miniſtrabat. q̄
dū quadā die ꝓ bn̄dictiōe et labo
ris mercede quendā panē bn̄dictū
ſibi exhiberet ille merēs reſpōdit m̄
iſta quare das pr̄? Iſte panis ſāct⁹
eſt ego āt māducare nō poſſū.ego
eni aliq̄n hui⁹ loci dn̄s fui ſed ꝓ cul
pis meis poſt mortē hic deputat⁹
ſū Sȝ queſo vt oīpotēti deo hūc
panē ꝓ peccatis meis offeras.tūc
aūt te exauditū eſſe ɔgnoſce.cum
huc ad lauandū veneris et me mi/
nime inueneris.preſbit̄ aūt p vnaȝ
ebdomadā ſalutarem ꝓ eo q̄tidie
hoſtiā obtulit ⁊ reuerſus eū iaȝ mi
nime inuenit Quito diuerſa loca di
uerſis aīalib⁹ aliq̄n deputant̄ ꝓpter
alicui⁹ ſācti orōeȝ ſicut legit̄ ꝙ ſan/
ctus patrici⁹ in q̄daȝ loco in hiber
nia quibuſdā purgatoriū impetra
uit Cui⁹ hyſtoriaȝ poſt feſtū ſancti
Bn̄dicti inuenies Circa ſcdm qd
eſt de ſuffragijs tria videnda ſunt
Primo de ipis ſuffragijs que fiunt
Scdo de his ꝓ quib⁹ fiūt Tertio
de his p q̄s fiūt Circa ſuffragia q̄
fiūt nōnduȝ ꝙ quatuor ſunt gene/
ra ſuffragioꝝ que maxime defūctiſ
ꝓſūt.ſ.fideliū et amicoꝝ oratio.ele
moſinaꝝ largicio. ſalutaris hoſtie
immolatio.et ieiunioꝝ obſeruatio.
De primū gen⁹ ſuffragioꝝ ſcȝ ami/
coꝝ et fideliū oratio eis ꝓſit ptȝ p
exēplū de paſchaſio de quo gregl.
in.iiij.libro dyalogoꝝ narrat ꝙ cū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vir mire ſc̄titatis ⁊ virtutis extite
rit et duo tūc in ſūmos pontifices
electi fuiſſent. ſed tn̄ poſtmodum in
vnū illoꝝ eccleſia ꝯueniſſet. ipſe tn̄
paſchaſius quaſi ex errore aliuꝫ ſꝑ
pretulit et in hac ſententia vſqꝫ ad
mortē ꝑmanſit Qui cū eſſet defun/
ctus et dalmaticam feretro ſuppoſi
tam demoniacus tetigiſſet. ſtatim
ſanatus eſt Poſt multuꝫ vero tem
poris cuꝫ germanꝰ capuanus epi
ſcopꝰ balneum ob gratiā ſanitatis
petiſſꝫ predictū paſchaſium dyaco
num ſtantē et obſequenteꝫ inuenit.
Quo viſo vehementer extimuit. et
quid illic tantꝰ vir faceret inqſiuit.
Qui ꝓ nulla alia cauſa ſe in loco il
lo penali deputatū aſſeruit. niſi q̄a
in illa tali cā plus iuſto ſēſit Et ad/
didit dicēs Queſo te ꝓ me dn̄m de
precare. atqꝫ in hoc ꝯgnoſces ꝙ ex
auditus ſis ſi huc rediens me nō in
ueneris Qui cū ꝓ eo oraſſet et illic
poſt paucos dies rediſſet predictū
paſchaſium in loco minime inuenit
Qm̄ grate etiā ſint defūctis orōes
viuoꝝ. pꝫ ꝑ hoc ꝙ quidā vt refert
cantor pariſiū. dum per cimiteriuꝫ
trāſiſſet ſemꝑ pſalmū De ꝓfundis
cum deuotiōe dicebat Qui cuꝫ ab
inimicis ꝑ cimiterium fugiens inſe/
querēt ꝯtinuo mortui ſurrexerunt
et vnuſquiſqꝫ inſtrumentum ſui offi
cij in manu habens ipꝫ viriliter de
fēderunt et inimicos territos fuga
uerunt. Petrus q̄ꝫ cluniacenſ ait.
ꝙ cum quidam ſacerdos quotidie
ꝓ mortuis celebraret ex hoc apd
epiſcopuꝫ accuſatus ab officio eſt
ſuſpenſus. Cum autē epiſcopus in
magna ſolennitate per cimiterium
ad matutinas ꝑgeret contra illuꝫ
mortui ſurrexerunt dicentes. Iſte
epiſcopus nllās nobis miſſas dat
inſuper ſacerdoteꝫ noſtrum nobis
abſtulit ſed certe niſi emendauerit.
morietur. Quo audito epiſcopus
ſacerdotem abſoluit ⁊ libenter pro
mortuis celebrauit Qr vero ſecū/
dum genus ſuffragiorum ſciliꝫ ele
moſinarum largitio eis proſit ma/
nifeſte haberi poteſt ex eo ꝙ i libro
machabeorum legitur. Quoniam
vir fortiſſimus Judas collatione
facta duodecim milia dragmas ar
genti miſit iheroſolimam offerri ea
ibi ꝓ peccatis mortuoꝝ iuſte et re
ligioſe de reſurrectione cogitans.
Quātum etiā elemoſine defunctis
valeāt colligitᷣ ꝑ illud exēplum qd
narrat gregꝰ. in. iiij. libro dialogoꝝ
Quidā nāqꝫ miles ex corꝑe eductꝰ
exanimis iacuit ſꝫ citius rediēs que
cum eo geſta fuerāt enarrauit Aie
bat nanqꝫ ꝙ pons erat ſub quo ni
ger ac caliginoſus et fetidꝰ fluuius
decurrebat Tranſacto autē ponte
amena erant prata odoriferis her
baꝝ floribꝰ exornata In quibꝰ al
batoꝝ hoim ꝯuēticula eſſe videbā
tur q̄s mira florum ſuauitas ſacia
bat Hec ꝟo erat in p̄dicto pōte ꝓ
batio vt quiſq̄s iniuſtoruꝫ vellꝫ trāſ
ire in tenebroſo fetēti fluuio labere
tur. Juſti ꝟo ſecuro greſſu ad loca
amena ꝑuenirēt Ibiqꝫ quendā pe
trum nomine deorſum poſitum ma
gno ferri pondere ligatum ſe vidiſ
ſe aſſeruit Qui dum requireret cur
illic eſſet. dictum eſt talitᷣ. Hec idcir

l l ⁊

co patit̃. quiſa ſi quid ei pro facien/
da vltione iubebat̃ ad inferendas
plagas plus ex crudelitatis deſide
rio q̄ʒ obedientia ſeuiebat Ibi etiā
quendam peregrinum ſe vidiſſe fa/
tebatur qui ad predictum pontem
veniens. tanta eū alacritate tranſi
uit. quanta hic ſinceritate vixit Al/
ter vero Stephanus nomine dum
tranſire voluiſſet. eius pes lapſus
eſt ⁊ ex medio corpore iā extra pō
tem deiect⁹ eſt Tūc a quibuſdā te/
terrimis viris ex flumine ſurgētib⁹
per coxas deorſum. atqꝫ a quibuſ/
dam albatis et ſpecioſiſſimis viris
cepit per brachiū trahi ſurſum Cū
qꝫ hoc luctamen fieret his qui vide
bat ad corpus rediȷ̄t et quis in illo
occulti arbitris examine obtinuēit
ſcire non valuit In quo datur intel
ligi. quia in illo mala carnis cū ele
moſinarum operatione certabant
Qui enim per coxas deorſum per
brachia trahebatur ſurſum Patet
nimirū. quia et elemoſinas amaue/
rat et carnis viciȷ̄s ꝑfecte non reſti
terat De aūt tertiū gen⁹ ſuffragio/
rū. ſ. ſacre hoſtie imolatio plurimū
defūctis proſit ex multis exemplis
apparet ¶ Refert eni gregl. in. iiȷ̄. li
bro dyalogorꝫ ꝙ cū quidā mona/
chus ſuus nomine iuſtus ad extre
mū veniens. tres ſe habē occultos
aureos indicaſſʒ et de hoc ingemiſ
cens mortuus fuiſſet. precepit Gre
gorius fratrib⁹ vt corpus eius cū
trib⁹ aureis in ſterquilinio ſepelirēt
dicens Pecunia tua tecū ſit in ꝑdi
tionē Tandem cuidā de fratribus
Gregorius mādauit vt vſqꝫ ad di
es. xxx. omni die ꝓ eo oſtiam immo
laret Qui cuʒ iuſſa compleſſet qui
defunctus fuerat in die quadrage
ſimo cuidam fratri apparuit Queʒ
frater requiſiuit dicens Quomodo
es? Cui ille reſpondit Nūc vſqꝫ ma
le fui. ſed amodo bene ſuʒ quia ho
die communionem recepi et penas
euaſi Hec autem hoſtie immolatio
non ſolum mortuis ſed etiaʒ viuis
plurimū profuiſſe inuenta eſt. Qui
dam namqꝫ cum in quadam rupe
argentum foderet. ſubito rupis ce
cidit et funditus cunctos extinxit.
Vnus autem eorꝫ ſubtus in q̊daʒ
ſinu ipſius rupis mortē euaſit Inde
tamen exire non valuit Vxor autē
illius eū defunctum exiſtimās. om̄i
die ꝓ ipō miſſaʒ celebrari faciebat
et panem vnum vrceum vini cū cā
dela quotidie offerrebat Cui dya
bolus inuidens. per tres dies cōti
nuos eidem in forma humana ap
paruit et quo tenderet requiſiuit.
Cui cum illa ſui itineris cauſam ex
poneret ille aiebat Noli fruſtra ve
xari Quia iam miſſa celebrata eſt.
et ſic illa tribus diebus miſſam in
termiſit. nec miſſam celebrari iuſſit.
Quidam autem poſt hoc in predi
cta rupe argentū fodiens quandā
vocem audiuit deſuper dicentem.
Parce ne te percucias quia capiti
meo imminet magnus lapis Cum
autem ille tremeret et ad hanc vo
cem audiendam plurimos cuocaſ
ſet. iterūʒ fodit et ſimilem voceʒ au
diuit. Tunc om̄es propius accedē
tes dixerunt. Quis eni es tu? Qui
reſpondens dixit Parce ꝑcuciatis

quia magnus lapis quaſi ſuper me
cadit Qui a latere fodientes et ad
eũ vſq; peruenientes cum ſanum ⁊
incolumez extraxerunt Et ſciſcitan
tes quo modo ibi tam diu vixiſſet.
Dixit ꝙ qualibet die panis vnus
et vrceus vini cum cãdela accenſa
niſi tñ in trib⁹ diebus ſibi oblatus
fuit Quod vxoꝛ eius audiẽs ⁊ ve
hementer exultans agnouit ꝙ de
oblatione ſua fuerit ſuſtentatus et
ꝙ dyabolus eaz deceperit ne illis
tribus diebus miſſam cantari fece
rit Illud vt teſtatur petrus clunia
cenſis accidit in villa nomie ferra
ria granepolitane dyoceſis Gre
goꝛius etiam refert ꝙ cum quidaz
nauta in mari naufragium perpeſ
ſus fuiſſet et quidaz ſacerdos pꝛo
eo hoſtium immolaſſet ipe tandem
de mari ſanus exiuit. Cum autem
qualiter euaſiſſz interrogaretur di
xit ꝙ dum in medio maris exiſterz
⁊ iam pene fatigatus deficeret qui
dam ad eum venit et panem quen
dam ſibi obtulit Quem cum ille co
mediſſet et confoꝛtatus vires rece
pit. et a quadam naui inde tranſe
unte receptus fuit Inuentumq; eſt
ꝙ illa hoꝛa panez habuit qua pꝛo
eo ſacerdos hoſtiam ymmolauit.
De ſcḋo quartũ ſuffragioꝝ gen⁹.ſ.ie
iunioꝝ obſ̄uatio defunctis ꝓſit te
ſtatꝫ gregꝫ. agẽs tã de iſto ſuffragi
oꝝ genere q̃ȝ de aliȷs trib⁹ dicens
Anime defunctoꝝ quatuoꝛ modis
ſoluũtur Aut oblationib⁹ ſacerdo
tum pꝛecib⁹ ſanctoꝝ aut caroꝛum
elemoſinis aut ieiunio ꝯgnatoꝛum
Valet nihilomin⁹ ꝓ eis penitẽtia
facta ab amicis Unde retulit q̄dã
ſolẽnis doctoꝛ ꝙ cum quedam mu
lier viro ſuo moꝛtuo de paup̄tate
deſperaret apparuit ei dyabol⁹ di
cens ꝙ eam ditaret ſi ſuam volun
tatem faceret Cui pꝛomittenti pꝛi
mo iniunxit ei vt viros eccĩaſticos
in ſuo hoſpicio r̄ceptos faceret foꝛ
nicari Secundo ꝙ pauperes in die
reciperet ⁊ in nocte vacuos expelle
ret Tertio ꝙ oꝛationes in eccleſia
garriẽdo impediret Quarto ꝙ nul
li hec ꝯfiteri deberet Et tandẽ cuz
moꝛti appropinquaſſet ⁊ a filio ad
ꝯfeſſionẽ admoneretꝫ illa ei factum
aperiẽs dixit ſe ꝯfiteri nõ poſſe nec
ſibi aliq̄d ꝯfeſſio valẽt Sz cũ ille cũ
lacrimis inſtaret et pmiaz ſe ꝓ ea fa
ctuꝝ ꝓmittẽt illa ꝯpũcta ꝑ ſacer
dote filiũ deſtinauit. Sz anteq̃ȝ ſacer
dos veniret demões ad eã irrnerꝫ
q̃ꝝ hoꝛroꝛe ac timoꝛe ꝑcuſſa moꝛ
tua eſt Fili⁹ aũt ſuus ꝓ ea peccatũ
ꝯfitẽs et penitẽtiã ſeptennẽ faciẽs
ip̄a ꝯpleta vidit mr̄ez ei de ſua libe
ratione gratias referentẽ Valent
etiã indulgencie eccleſie Unde cuz
quidã apoſtolice ſedis legat⁹ quen
dã ſtrennuũ militẽ rogaẽt vt in ter
ra albigenſi in ſ̄uiciũ eccĩe militaẽt
facta indulgẽtia pr̄i ſuo defũcto ꝑ
vnã ibidẽ quadꝛagenã moꝛat⁹ eſt
qua ꝯpleta pr̄ luce clarioꝛ ei appa
ruit et de ſua liberatiõe gratias ei
egit Circa tertiũ ſcilicet circa illos
pꝛo quibus fiunt quatuor vidẽda
ſunt Primo qui ſunt illi quib⁹ poſ
ſunt pꝛodeſſe. Secundo quare eis
debent prodeſſe Tertio ſi omnib⁹
equaliter pꝛoſint Quarto qualiter

ſuffragia que ꝓ ipſis fiunt ſcire pñt
De primo qui ſcʒ ſũt illi quib⁹ poſ-
ſunt ꝓdeſſe Sciendũ ꝙ ſicut dicit
Aug⁹. Omẽs qui de hac vita dece
dũt aut ſũt valde boni. aut ſũt val
de mali. aut mediocriter boni Suf
fragia igit̄ facta ꝓ valde bonis. ſt̄
grãꝝ actiones. ꝓ valde malis. ſũt
viuoꝝ qualeſcũqʒ ꝯſolatiões. pro
mediocriter bonis. ſũt expiatões
Valde aũt boni dicunt̄. qui ſtatiʒ
euolãt. ⁊ ab vtroqʒ igne tã purga
torij qʒ inferni liberi ſunt Toꝝ aũt
ſunt tria genera. ſcʒ pueri baptiſati
martires et viri ꝑfecti Qui ſcʒ taʒ
ꝑfecte edificauerunt auruʒ et argẽ
tuʒ et lapides p̄cioſos id eſt dei di
lectionẽ ꝓximi amorẽ. bonã cogita
tionẽ. vt nõ cogitẽt placẽ mundo.
ſed tñ deo Qui etſi qñqʒ venialiter
peccant. feruore tñ caritatis ita in
eis peccatuʒ conſumit̄. ſicut gutta
aque a camino ignis penit⁹ abſor-
bet̄. et ideo ſecuʒ cremabile nunq̄m
ferunt Qui igit̄ ꝓ aliquo iſtorũ tri
um generũ oraret. vel aliqua ſuffra
gia faceret. eis iniuriã facẽt. Quia
ſic dicit aug⁹. Iniuriã facit martiri
qui orat ꝓ martire Si vo aliq̄s ꝓ
aliquo valde bono oraret queʒ tñ
an euolaſſet dubitaret. tũc ille orõ-
nes eſſent gratiarũ actiones. ⁊ ad
meritũ accedũt orãtis. ſm illud p̄s
Oratio mea in ſinu meo ꝯuertetur
His eni trib⁹ generib⁹ celũ protin⁹
aperit̄ cũ decedunt. nec aliquẽ pur
gatorij ignẽ ſentiũt Qd̄ ſignificatũ
eſt ꝑ illos tres quib⁹ celũ aꝑtuʒ eſt
Aꝑtũ eni eſt xp̄o baptiſato Luc. iij
Iheſu baptiſato et orante aꝑtum
eſt celum Per quod ſignificatur ꝙ
celũ aperit̄ omnibus baptiſatis ſi
ue ſint paruuli ſiue adulti. ita ꝙ ſi
decederent ꝓtin⁹ euolarẽt ad eter
nam requiem et mox intrarent Ba
ptiſmus eni virtute paſſionis chri-
ſti mundat ab omni peccato et ori
ginali et veniali et mortali. Scd̄o
apertũ eſt ſtephano lapidato Act.
vij. Ecce video celos apertos. ⁊c̄.
Per quod ſignificatur ꝙ aperitur
omnibus martiribus. ita ꝙ ſtatim
euolant cum decedunt Etſi aliqua
cremabilia habebant. omnia falce
martirij reſecantur. Tertio aꝑtum
eſt Johanni ꝑfectiſſimo Apoc. iiij.
Vidi et ecce oſtium apertum eſt in
celo Per quod ſignificatur ꝙ viriſ
perfectis qui totaliter penitentiam
compleuerunt nec venialia cõmiſe-
runt. vel ſi aliquãdo committunt a
feruore caritatis protinus cõſumũ
tur. celum ipm̄ continuo aperitur ⁊
mox in illud perpetuo regnaturi in
grediuntur. Valde autẽ mali ſunt
q̄ ꝯtinuo in inferno baratꝝ demer
gunt̄. pro quib⁹ ſi de eorum dãna-
tione ꝯſtaẽt nulla ſuffragia aliqua
tin⁹ eſſent facienda ſm quod dicit
auguſtin⁹ Si ſcirẽ patrẽ meũ eſſe in
inferno nõ plus orarem pro eo q̄m
pro dyabolo Si autẽ pro aliquib⁹
damnatis. de quorũ damnatione
dubitatur aliqua ſuffragia fierent
nihil tamen eis prodeſſẽt. nec quã-
tum ad liberationeʒ. vt ſcʒ ab ipis
penis liberent̄. nec quantum ad mi
tigationẽ vt. ſ. pena eis mitiget̄ vel
diminuat̄. nec quãtũ ad ſuſpẽſionẽ
vt ſcʒ ad tpus vel ad horã eorum

damnatio ſuſpēdatur. nec quantū
ad foztificationem vt ſcʒ ad tolerā
dum leuius roborentur Quantuʒ
enī ad aliquod hozū in inferno nul
la eſt redemptio Mediocriter autē
boni dicunt qui cremabilia aliqua
ſcʒ lignum fenum et ſtipulam ſecuʒ
ferunt vel qui penitentiaʒ iniunctā
et ſufficientem mozte p̄occupati cō
plere nō poſſūt. qui nec adeo boni
ſunt q̄n ſuffragiis egeāt. nec adeo
mali q̄n eis ꝓdeſſe valeant Suffra
gia igitur facta pzo his ſunt eozuʒ
expiationes vnde iſti ſunt illi quibꝰ
iſta ſuffragia ſolū pzodeſſe poſſūt.
In huiuſmodi ſuffragiis faciendis
eccleſia ɔſueuit triplicem numerum
dieruʒ maxime obſeruare ſcʒ ſeptē
nariū tricenariū necnō anniuerſari
um Et ratio eozū aſſignatᷣ in libzo
mitrali de officio. Obſeruatᷣ ſepte-
narius vt anime ad eterne quietis
ſabbatum ꝑueniant. vel vt eis oīa
peccata remittantᷣ que in vita ege-
runt. que per ſeptem dies ducitᷣ vel
vt remittantᷣ eis peccata q̄ egerunt
cum corpoze quod conſtat ex qua
tuoz humozibꝰ et cū anima in qua
tres ſunt vires Obſeruatᷣ tricenari
us qui ɔſiſtit ex tribus denariis vt
purgetᷣ in eis quicquid in fide trini
tatis et tranſgreſſione decalogi de
liquerūt Obſeruatur anniuerſariū
vt de annis calamitatis ꝑueniant
ad annos eternitatis Sicut enī an
niuerſarium ſanctozū celebzamus.
ad ipſozum honozem ⁊ noſtraʒ vti
litatem. ſic et anniuerſarium defun-
ctozum obſeruamus ad ipſorum v-
tilitatem et noſtram deuotionem.

De ſecūdo ſcilicet quare eis ſuffra
gia debent pzodeſſe Sciendum ꝙ
triplici ratione Primo ratione vni
tatis. Sunt enī vnum cozpus cum
illis de eccleſia militante ⁊ ideo bo
na ſua debent eis eſſe cōmunia Se
cundo ratione dignitatis quia cuʒ
adhuc viuerent meruerunt vt hec
ſibi pzodeſſent Et iterum Dignuʒ
eſt vt qui alios iuuerūt et ipī ab ali
is adiuuentur Tertio ratione neceſ
ſitatis quia ſcʒ ſunt in ſtatu in quo
ſe iuuare non poſſunt De tertio v-
trum ſcʒ equaliter omnibꝰ pzoſint
Sciendum ꝙ ſi ipā ſuffragia in ſpe
ciali fiunt. magis pzoſunt illis pzo
quibus ſpecialiter fiunt q̄ʒ aliis Si
autem in cōmuni fiunt magis ꝓſūt
eis qui plus meruerunt in hac vita
vt ſibi pzodeſſent. ſi in equali vᷣl ma
iozi neceſſitate exiſtunt De quarto
ſcʒ qualiter ſuffragia que pzo eis fi
unt ſcire poſſunt Sciendum ꝙ hoc
ſm Augꝰ. ſcire poſſunt tribus mo-
dis Primo per diuinaʒ reuelatiōʒ
quando ſcʒ deus hoc eis reuelat.
Secundo per bonozum angelozū
manifeſtationeʒ Angeli enī qui hic
ſemꝑ nobiſcum ſunt et omnes actꝰ
noſtros conſiderant in inſtanti q̄ñ
ad eos poſſūt deſcēdere et eis ꝓti
nus nūciare Tertio ꝑ animarū hic
exeuntiū intimationē Anime enim
que de hoc mundo tranſeūt. hec et
alia eis nūciare poſſunt Quarto ni
hilominꝰ ſcire poſſūt ꝑ experientiaʒ
et reuelationem Cuʒ enim a penis
ſe releuari ſentiunt ſuffragia pzo ſe
fieri cognoſcunt Circa tertium ſci-
licet illos per quos ſuffragia fiunt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Sciendū q̄ ipa ſuffragia ſi ꝓdeſſe
debent oportet q̄ fiant ab his qui
ſunt in caritate Nā ſi p̄ malos fiūt
ꝓdeſſe nō poſſūt. vnde legit̄ q̄ dū
quidaz miles in lecto cū vxore ſua
eſſet et luna valde lucens p̄ rimas
intraret. mirabat̄ quō homo ratio
nalis creatori ſuo nō pareret. cū ei
dē creature irrationales parerent.
Et dū cuidā militi defūcto q̄ ſibi fu
erat familiaris detraheret. ſubito
ille q̄ mortuus fuerat in thalamuz
itroiuit Dixitqꝫ illi Amice noli ma
le ſuſpicari de aliq̄.et ddona michi
ſi q̄d in te peccaui. Cūqꝫ ſup̄ ſtatu
ſuo interrogaret̄ dixit Varijs pe/
nis affligor p̄cipue qꝛ tale cimiteri
um violaui et ibi quendā vulnerāſ
cū cappa ſua expoliaui q̄ m̄ ſuppo
nit̄ et vno mōte magis me premit
Rogauitqꝫ vt ꝓ ſe orōes fieri face
ret Cū āt ille ſibi dicēt. an vellet q̄
a tali ſacerdote ip̄as orōes facēt fi
eri. ille ad hoc nil rn̄dēs. caput mo
re renuētis ꝯcuſſit Deinde dixit. ſi
vellet q̄ talis hēmita ꝓ ſe oraret.
Cui ille Vtinā ille ꝓ me oraēt. q̄d
cū ſe factuꝝ ꝓmittēt ille ait Et ego
dico tibi q̄ ab hac die vſqꝫ ad du/
os ānos tu etiā morieris Sicqꝫ ille
diſparuit et miles vita ſua in meli᷒
mutata in dn̄o obdormiuit Qd aūt
dictum eſt ſuffragia facta p̄ malos
ꝓdeſſe nō poſſe intelligendū eſt ni
ſi ſint op̄a ſacramentalia. vt eſt cele
bratio miſſe. qꝛ h̄ a malo miniſtro
violari nō pōt Vel niſi ip̄e defūct᷒
vel aliq̄s ei᷒ amic᷒ aliquib᷒ etiā ma
lis aliqua diſpēſanda reliq̄ſſet. que
tn̄ ꝯtinuo diſpēſare deberēt. nec ſic
ꝯtingat q̄d cuidā ꝯtigiſſe legitur.
Miles ei quidā in bello Karoli ma
gni cū mauris. pugnatur᷒ rogauit
cognatū ſuū vt ſi in bello moreret̄
equū ſuū vendēt et paup̄ib᷒ p̄ciū
daret Quo mortuo cū equus nis
ſibi placēt. eū ſibi retinuit Et p᷒ mo
dicū t̄pis defūctus ei tanq̄ʒ ſol ful/
gens apparuit dicēs Cognate. bn̄
p̄ octo dies me feciſti pati penas i
purgatorio ꝓpt̄ equū c᷒ p̄ciū vt dix
erā paup̄ib᷒ nō dediſti. ſed impune
nō feres Hodie eni ferēt animā tu
am in infernū dyaboli. et ego pur/
gat᷒ vado in regnū dei Et ecce ſb̄i
to in aere audit᷒ eſt clamor velut le
onū vrſoꝝ et lupoꝝ et ip̄m de me
dio abſtulerunt.

¶ De ſancto willibrordo ep̄o
require in fine libri.

¶ De quatuor coronatis

Quatuor coronati fuerunt
Seuer᷒ Seuerian᷒ Carpo
for᷒ et victorin᷒ Qui iuben
te dyocleciano vſqꝫ ad mortez icti
b᷒ plūbatoꝝ ceſi ſūt Horū nomia
cū rep̄iri nō poſſent. q̄ tn̄ poſt mul
tos annos dn̄o reuelāte rep̄ta ſūt
ſtatutū fuit vt eorū memoria ſb̄ no
minib᷒ aliorū q̄nqꝫ martirū. ſ. Clau
dij. Caſtorij Simphoriani Nicho
ſtrati et Simplicij recolerent̄. q̄ p᷒
duos ānos a martirio p̄dictorum
paſſi ſūt Iſti eni martires cū oīmez
ſculpture artē haberēt et dyocleia
no ydolū q̄ddaz ſculpere nollent.
nec ſacrificare aliq̄ten᷒ ꝯſentirent
iuſſu ip̄i᷒ dyocletiani i loculos plū
beos viui miſſi ſunt. et ſic in mare

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf